เอกสารอ้างอิง

1. James Chin, Communicable Disease Manual, Seventeenth Edition , 2000: 545 – 7.
2. Available from: http://ewbdb.dmsc.moph.go.th/ifc_nih/a_nih_1_001c.asp?info_id=34.
3. Available from: http://www.cdc.gov/travel/diseases/rickettsial.htm.
4. รศ.ยุพา รองศรีแย้ม และคณะ. คู่มือการจำแนกชนิดไรอ่อนที่พบในประเทศไทย. สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. พิมพ์ที่โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย : พฤษภาคม 2546.

รายงานโดย ลัดดา ลิขิตยิ่งวรา, อุบลรัตน์ นฤพนธ์จิรกุล กลุ่มเฝ้าระวังสอบสวนทางระบาดวิทยา

องอาจ เจริญสุข ที่ปรึกษาสำนักระบาดวิทยา

✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦

รายงานการสอบสวนภาวะเป็นพิษจากการดื่มไวน์ จังหวัดนครปฐม วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2547

ความเป็นมา

งานระบาดวิทยา กลุ่มงานสนับสนุนวิชาการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ได้รับแจ้งทางโทรศัพท์จากสำนักระบาดวิทยาว่ามีข่าวทางหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2547 ว่ามีผู้ป่วยที่มีอาการชักตาค้าง ล้มหมดสติหลังดื่มไวน์ จำนวน 2 ราย โดยในเบื้องต้นเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลดอนตูม แต่อาการรุนแรงมากจึงเข้ารับการรักษาต่อที่โรงพยาบาลนครปฐม ทีมสอบสวนโรคจึงได้ประสานและออกสอบสวนโรคในวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2547

ผลการสอบสวนโรค

พบผู้ป่วยจำนวน 2 ราย เป็นเด็กชาย อายุ 14 ปี และผู้ป่วยหญิง อายุ 68 ปี ที่อยู่ปัจจุบันในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทั้งสองคนมีอาชีพรับจ้างคัดแยกกระดาษจากไปรษณีย์ โดยตระเวนซื้อของเก่าซึ่งเป็นกระดาษจดหมาย หรือพัสดุที่ไม่มีผู้มารับจากไปรษณีย์ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ผู้ป่วยทั้ง 2 คน เป็นญาติกัน และประวัติไม่มีโรคประจำตัว

จากการสัมภาษณ์ผู้ป่วยพบว่า เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2547 เวลาประมาณ 11.30 น. ผู้ป่วยทั้งสองได้คัดแยกกระดาษเหมือนทุกครั้ง แต่ในครั้งนี้พบว่ามีกล่องพัสดุที่เป็นกล่องซึ่งมีไวน์ขาว บรรจุในขวดสีเขียว เป็นของต่างประเทศจำนวนเต็มกล่อง(จำจำนวนไม่ได้) จึงได้แบ่งไวน์ดังกล่าวให้คนงานจำนวน 4 คน ที่รับจ้างเก็บ ดื่มด้วย แต่คนงานทั้ง 4 คนไม่ดื่ม เพราะเมื่อเปิดขวดไวน์พบว่ามีกลิ่นฉุนเหม็นไม่กล้าดื่ม และอีกคนลองเอาลิ้นแตะพบว่าขมและเหม็นฉุนมาก จึงบ้วนทิ้งและเอาน้ำบ้วนทิ้ง

ส่วนผู้ป่วยทั้งสอง โดยปกติจะชอบดื่มสุราหรือเบียร์เป็นประจำทุกวัน โดยเวลาก่อนหน้านี้ เวลาประมาณ 10.00 น. ได้ดื่มเบียร์ 1 กระป๋อง หลังจากนั้น เวลาประมาณ 11.00 น. ได้ดื่มไวน์เข้าไปคนละประมาณ 1 ช้อนชา หลังจากดื่มประมาณ 2 – 3 นาที เริ่มมีอาการผิดปกติโดย มีอาการคลื่นไส้ มึนศีรษะ ล้มหมดสติ ขากรรไกรค้าง ไม่รู้สึกตัว อุจจาระและปัสสาวะราด ญาติ ๆ จึงนำส่งโรงพยาบาลดอนตูม แพทย์ลงความเห็นว่าอาการหนัก จึงส่งต่อมาที่โรงพยาบาลนครปฐม หลังได้รับการรักษา ผู้ป่วยทั้งสองหายเป็นปกติแล้ว

จากการสอบสวนพบว่า ไวน์ที่ดื่มบรรจุในขวดสีเขียว สลากข้างขวดระบุชื่อยี่ห้อหนึ่ง ขนาดบรรจุ 500 มิลลิลิตร ไม่ระบุวัน เดือน ปีที่ผลิต ซึ่งจากการสังเกตพบว่าไวน์มีลักษณะใส กลิ่นฉุน

ผู้ป่วยจำไม่ได้ว่ารับมาจากไปรษณีย์ที่ไหน เพราะรับซื้อมาจากทั่วประเทศ เมื่อแกะกล่องที่บรรจุ พบว่า ขวดที่แจกจ่ายแก่คนงานคนอื่นนั้น เมื่อพบว่ากลิ่นแปลก ๆ จึงทำลายไปเหลือเพียง 2 ขวด ได้ส่งจำนวน 1 ขวดตรวจที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ผลการตรวจพบสาร Gramma Butyrolactone (GBL) ในไวน์

จากการสอบสวนทางระบาดวิทยา ประกอบกับผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการสรุปได้ว่า การเกิดพิษครั้งนี้สาเหตุเกิดจากสาร Gramma Butyrolactone (GBL) ที่มีอยู่ในไวน์ปลอม ถึงแม้ว่าจะไม่มีผลการตรวจเลือดหรือผลจากน้ำล้างกระเพาะอาหารก็ตาม เนื่องจากลักษณะอาการและอาการแสดงของผู้ป่วยเข้าได้กับความเป็นพิษ แต่ยังไม่สามารถระบุได้ว่าไวน์ได้มาจากที่ใด ส่งมาจากไหน ผู้ที่กระทำมีวัตถุประสงค์อะไร ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนี้หากผู้ป่วยดื่มเป็นจำนวนมากอาจจะทำให้เสียชีวิตได้ ได้เคยมีรายงานพิษจากการดื่มไวน์ที่มีสาร Gramma Butyrolactone (GBL) ที่จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ซึ่งในครั้งนั้นมีผู้เสียชีวิต 1 ราย ป่วย 13 ราย

เพื่อความปลอดภัยของประชาชน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐมได้ดำเนินการ ดังนี้

1. แจ้งสำนักระบาดวิทยาเพื่อเผยแพร่ผลการสอบสวนและเฝ้าระวังในรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

2. นำเข้าที่ประชุมประจำเดือน (กวป) เพื่อแจ้งให้สถานบริการสาธารณสุขทุกแห่งทราบ เพื่อเฝ้าระวัง หากมีผู้ป่วยที่เสียชีวิตโดยกระทันหัน โดยอธิบายสาเหตุไม่ได้ ให้แพทย์ผู้รักษาควรคำนึงนึกถึงสารพิษ และให้ซักประวัติอาการ ตรวจร่างกายโดยละเอียด และให้มีการเก็บสิ่งตัวอย่างเพื่อนำส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการอย่างครบถ้วน

3. ประสานงานไปที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอและสถานีอนามัยเจ้าของพื้นที่ให้เฝ้าระวังผู้ที่มีอาการเดียวกัน แต่ไม่พบว่ามีผู้ที่มีอาการคล้ายกันนี้ทั้งในช่วงระยะเวลาเดียวกันจนถึงปัจจุบัน

คณะผู้สอบสวนโรค

1. นางดรุณี โพธิ์ศรี นักวิชาการสาธารณสุข 7
2. นางจรัญญา ชัยศรีนุวัฒน์ เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 6
3. เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลดอนตูม
4. เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลนครปฐม
5. สาธารณสุขอำเภอดอนตูม
6. เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยดอนพุทรา

ผู้รายงาน นางดรุณี โพธิ์ศรี
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม